

Məktəbli
ensiklopediyası

Kosmos

Kitab Qanun Nəşriyyatı redaksiya
heyəti tərəfindən çapa hazırlanıb.

KOSMOS

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 32 səh.

Yaş qrupu: 8-12

Ölçü: 165x235 mm

Cild: qalın

Çapa imzalandı: 07.05.2024

Korrektor: Elsevər Muradov

Texniki redaktor: Asifə Əfəndiyeva

Mətn dizaynı: Rəhilə Şamilqızı

Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Qanun Nəşriyyatı

İstanbul Copyright Awards-ın qalibi

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212-42-37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

www.fb.com/Qanunpublishing

www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-38-120-7

© Qanun Nəşriyyatı, 2024

Mündəricat

- 4 Kosmos nədir?
- 4 Kosmos necə yaranıb?
- 5 Kosmosu nə gözləyir?
- 6 Süd yolu nədir?
- 7 Kosmosda nə qədər ulduz vardır?
- 8 Kosmosun əvvəli olubmu?
- 9 “Böyük partlayış” nədir?
- 10 Ulduzlar niyə ancaq gecə görünür?
- 11 Teleskop nədir?
- 12 Günəş sistemi nədir?
- 13 Günəşin temperaturu nə qədərdir?
- 14 Günəş necə hərəkət edir?
- 16 Günəş istidirmi?
- 17 Günəş həmişə işıq saçacaqmı?
- 18 Günəş sistemində nə qədər planet var?
- 19 Planetlər ulduzlardan nə ilə fərqlənir?
- 20 Yer kürəsi başqa planetlərdən nə ilə fərqlənir?
- 21 Niyə gecələr qaranlıq olur?
- 22 Hansı planet daha istidir?
- 23 Niyə Marsı “Qırmızı planet” adlandırırlar?
- 24 Venera planeti necədir?
- 25 Planetlər və ulduzlar işıq saçırmı?
- 26 Hansı planetlər istidir?
- 27 Hansı planetlər böyükdür?
- 27 Uran və Neptun planetləri nədən ibarətdir?
- 28 Pluton planeti haqqında nə bilirik?
- 29 Saturn planeti haqqında nə bilirik?
- 30 Asteroidlər nədir?
- 31 Kometalar nədir?
- 32 Başqa planetlərdə həyat varmı?

Kosmos nədir?

Kosmos – içərisində təsəvvür edə biləcəyimiz bütün hər şeyin – Günəş, planetlər, o cümlədən bizim Yer kürəsi, onun bitki və heyvanlarının mövcud olduğu, sənin və mənim də yaşadığımız fəzadır.

- Sən özün də, göydəki ulduzlar da – bütün bunların hamısı eyni maddiyadandır.
- Kosmos nəhəng ulduz topalarından – qalaktikalardan ibarətdir.

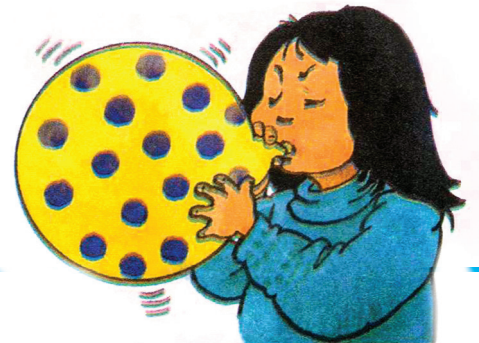
• Kosmos böyük partlayışın nəticəsində meydana gəlib. Bu partlayışdan əmələ gələn qazlardan ulduzlar və qalaktikalar yaranıb.

• Qalaktikalar indi də bir-birindən uzaqlaşmaqda davam edir. Bu o deməkdir ki, Kosmos böyüməkdə davam edir.

Kosmos necə yaranıb?

Bəzi astronomlar belə hesab edir ki, Kosmos əvvəlcə sıx bir maddədən ibarət olub. Təxminən 15 milyard il bundan əvvəl o, sürətlə böyüməyə başlamış və nəticədə Böyük partlayış baş vermişdir. Beləcə, Kosmos yaranmışdır.

• Kosmos üfürülüb şişən hava balonu kimi böyüyür. Qalaktikalar o balonun üzərindəki ləkələr kimi bir-birindən aralanıb uzaqlaşır.

Kosmosu nə gözləyir?

Bəzi astronomlar inanır ki, Kosmos sonsuza qədər genişlənəcək, qalaktikalar isə bir-birindən aralanacaq. Digərləri isə düşünürlər ki, qalaktikalar nə vaxtsa bir-birinə yaxınlaşmağa başlayacaq. Sonunda onlar bir-biriylə toqquşacaq və bu, Kosmosun sonu olacaq.

- Astronomlar – planet və ulduzları öyrənən alimlərdir.

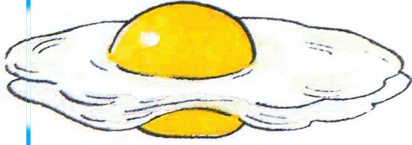
- Heç kəs bilmir ki, Kosmosun əmələ gəldiyi ilk materiya hardan gəlib.

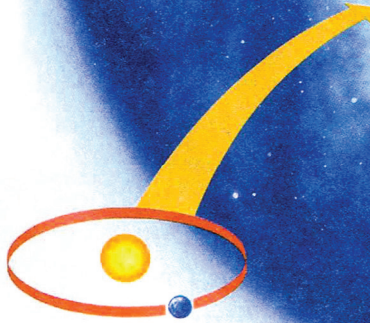
"Süd Yolu" nədir?

- Süd Yolu yuxarıdan spiralşəkili su burulğanına oxşayır. Bu, spiralvari qalaktikadır.

Bu, Günəşin də aid olduğu çoxlu ulduzların topasıdır. Bəzi ulduzları adi gözlə görmək olar, bəzilərini isə ancaq teleskop vasitəsilə görmək mümkündür.

- Qalaktika yandan üst-üstə qoyulmuş yumurta qızartmasına bənzəyir.
- "Süd Yolu" qalaktikasının ulduz zolağı yerə tökülmüş süd zolağını xatırladır.

- Biz "Günəş" adlı ulduzun ətrafında fırlanan Yer kürəsi planetində yaşayırıq.